

Q. F. F. Q. S.

DISSERTATIO JURIDICA,

QUAM

EX CONSENSU AMPLISSIMÆ FA-
CULTATIS JURIDICÆ,

IN REGIA ACADEMIA ABOENSI,

SUB PRÆSIDIO,

CONSULTISSIMI VIRI,

Dn. MATTHIÆ SWEDERI,

JURIS SVEC. ET ROM. PROFESSO-
RIS ORD.

CONTINENTEM MATERIAM

EMPTIONIS, VEN-
DITIONIS,

PUBLICO BONORUM EXAMINI MODESTE
OFFERT,

JOHANNES KOCK, DALEK. SVEC.
Auct. et Resp.

IN AUD. MAX. AD DIEM xxviii. MAIL.
ANNO M. DC. LXXXVII.

A B O E,

Impr. apud Joh. L. WALLIUM, A. T.

QH candidat almqvis

SACRÆ REG. MAJESTATIS
SENATORI,
SUPREMI REGII DICASTERII,
QVOD HOLMIÆ EST,
PRÆSIDI,
Et

ACADEMIÆ ABOENSIS
CANCELLARIO,
ILLUSTRISSIMO EXCELLENTISSIMO
DOMINO,

Dn. GUSTAVO
ADOLPHO
DE- LA- GARDIE,

COMITI DE LÄCKÖ / ET ARENSBORG/
LIB: BARONI IN EEFHOLMEN/
DOMINO IN HAPSAL/ HELMET/ HÖNER
TORP/ RÅGELHOLM/ MAGNUSSBERG/
MARIE: DAAL ET WÄNNE-
GARN/ &c. &c.

DOMINO MEO GRATIOSISSIMO,
Exercitationem hanc Acad: humilime
offerem dicoque

CELSISSIME COMES PATRONE MAXIME:

AN bosce rudes tennesq; studio-
rum meorum fætus, Illustrissi-
mae Excellentiae Tue inscri-
bere auderem, diu intra spem
metumq; hæsi. Obtulerunt enim sese primo,
splendor Nominis Tui, & fama, ac, pro recta ju-
sticie administratione, saluteq; patriæ, maxi-
ma cura & sollicitudo; deinde vero ingenii
mei tenuitas, nil nisi incultum & impolitum
producere apta. quæ quasi per terrefacere
& ab instituto quodammodo avocare me video-
banthr. At me rursus animo labantem, e-
rigit favor Illustrissima Excellentiae Tue
atq; benevolentia, erga quosvis bonarum
litterarum sectatores, prorsus singularis lon-
geq; celebratissimus; stimulum & adjcit, Te
Cancellarium Academie hujus inclite à Sac.
Reg. Mai. nuper designatum fuisse, & sic non
indignaturum, certissima me fovet spes, quod
ego primus ex studiosa ejusdem Academie
juventute, Exell. & Tue curis obstrepere haud
tandem dubitaverim; accedente præsertim ad-
bortatione Dñ. Presidis, Excellentiae Tue
humor-

humanitatem incomparabilem, summaq; in
se beneficia, depraedicantis. Quæ cum me-
tui meo sic præponderarunt, ut cum excul-
terent, ab Illustrissima Excellentia Tua humi-
lime peto, dignetur Illustriss. Excellen. à Tua
quod offero donum benignissimè accipere, ar-
gumentumq; hoc, pro temporis ratione, re-
rumq; mearum habitu, levi penicillo à me
adumbratum in meliorem partem interpreta-
ri, & me in posterum patrocinio ac favore
gratiosissimè dignari. Quod Illustriss.
Excell. Tuam tanto confidencius spero factu-
ram, quanto Illust. Exc. Tuæ virtus nihil
melius habeat, quam ut velit, neq; for-
tuna aliquid majus, quam ut possit
servare quam plurimos. Deum
T. O. M. ardentibus precibus supplex vene-
ror, dignetur in levamentum Clementissimi
nostris regis, patriæ solamen, Academie hu-
jus emolumentum, omniumq; bonorum gau-
dium Illustriss. Excell. Tuam diutissime spon-
tem conservare atq; protegere. sic volebit in-
desinenter.

Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ

Devotissimus cultor
Joh. Kock,

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

Viris Fidelissimis,

Generoso & Nobilissimo Domino,

DN. BARTHOLDO

RUBBENI

Regiæ Cameræ Consiliario;

&

Nobilissimo Amplissimoq; Domino,

DN. LUDOVICO

FABRICII

Totius Militiæ Svecanæ, Gen: Audit:
maxime spectabili.

*Avunculis meis ut optimis, ita carissi-
mis, omnique officio perpetim co-
lendis, pro suis, in me collatis
beneficiis, in gratissimæ mentis
certissimum tenui, cum mea
in posterum prolixiori commenda-
tione, has ingenii mei primitias*

D.D.D.

J. K.

AFFINIS honorande,

Qui amplas domos cōtendunt erigere, nec ipsis ædibus in principio solida fundamēta substernunt, seipsoſ misérè defraudant, male sumtus projiciunt, deniqꝫ imprudentiam palpabilem iſta negligentia demonstrant. Eodem ferè modo, qui studiis literarum incumbunt, quive ſibi exerunt verum eruditionis templum; ſi baſſi, cui futurum opus inniti debet, nō fuerit recte consolidata, jam periiit tempus nulla arte reparabile; jam laxa ruina diſſolvitur universa moles. Quemadmodum illum Philofophum pronunciamus germanum, cuius ſcientia aequat Aristotelis, Pythagoræ, Pliniū & Senecæ ſapientiam, quorum ſcrip-
pa, nos prudentes efficiunt, cum illa ſophistarum volumina, & rixosa pariant ingenia,
& inepta ad omnia publica negotia. Ita quoqꝫ illum ſincerū JURISCONSULTUM ſalutamus,
qui ſingula illa calleſ arcana, per que reges re-
gnant, & conditores legum iusta decernunt.
Ceterum ut magna eſt differentia inter cor-
pus humanum, quod opinione regitur; &
animam que ſcientia gubernatur; & phā-
taſiam quam error & vanitas inebriat. Ita
quoqꝫ

quog^z ingēs est discrimin^m inter jurisprudētā
vulgarem, quam cernimus quotidie opinioni
immixam, ex usū & memoria saltem enatam:
cum Veram, illustribus & laboriosissimis in-
genijs unicē notam, certa via ac ratione,
certisq^z principijs ex naturae legibus cognitis
procedentem, firmam, candidam, robustam:
tandem Assimulatam, nescio quo larvato
peplo involutam, vagam, impetuosam, erran-
tem, desultoriam. Mi amantissime affinis, qua
fide hactenus eloquentiae & Historiarum stu-
dia amplexus es, sine quibus nulla doctrina,
justum eruditionis elogium meretur; Quo
Zelo te jam totum tradideris legum & justi-
cie meditationibus; pari ardore perge illu-
stre nomen apud banc Facultatum reginam
obtinere. Id fiet si in ea perseveres diligen-
tia, cuius radios in hac diserta ac erudita
Dissertatione copiosē spargis. Gratulor er-
go Tibi tantos progressus; gratulor Acadē-
mie, ejus pulcherrima fat^a, quæ summa
eum gloria in dies efflorescunt. Vale.

Raptissime adposuit

T.

D. ACHRELIUS.

VIRO JUVENI

Literis & moribus conspicuo

Peregrinatio Dn. JOHANNI KOCK,

Amico & commensali suo per dilecto,

Esse, domus Dominus, debet, qvam callidus
empor,

Vendax, ritè magis, dixit ut ipse Cato:

Narravitq; paret pretio non quidquid opus sit,

Esse necesse etenim quod ratio statuit,

Emtio namque mala ingrata est, Domino qvia
Cœcam

Stultitiam objectat, Plinius Auctor habet.

Est juxta leges igitur vendendum & emendum,

Contractus fidei non violatur enim.

Gentes dixerunt quod emis tu vendere possis,

Nam quod emas poteris dicere iure tuum.

Materiem prælo dignam doctissime amice

Mi Kock pertractas ingenio docili,

Ceu solet arcanos legum recludere sensus

Discens, astræ gens studiosa sacræ:

Qvamvis materiam pensare Politicus illam

Svevit sollicita, nocte dieque, manu.

Grator sincere, quod pro sudore molesto,

Olim Ti nomen sancta Themis tribuet.

Pergito complures foetus monstrare sagacis

Ingenii, Cœptis prospera fata favent.

Insignes in studio juris profectus gra-
tulari voluit L. Mg.

P E T R U S H A H N ,

Phys. Profess. & Fac. Phil. Dec.

LECTORI BENEVOLO,
Salutem & Officia,

Habes hic L. B. primitias ingenii
mei, quod licet, quam imbecille
sit, optime ipse noverim; vires
tamen periclitari volui: Nam id facere plu-
rima suadebant. Materiam elegi non vilis-
simam, nec simplicissimam, sed qua maturum
requirit Judicium; quippe, ad cuius accura-
tiorem enucleationem enodationemq;, sese de-
fatigavere viri, etiam Doctissimi. Quid
ergo mirum, si mihi tyroni deficiant vires,
si animus languescat, si lingua titubet, si
manus trepidet, dum satago cognitionem
haurire rerum earum, quam non sine sum-
mo labore obtinuere, quorum etas matura,
quorum judicium perfectum erat? Has i-
tag, antequam legas luchbrationes, necessum
est ut me moscas; Et tu qui in eas incideris,
non perpendens rationem virium mearum,
ne perlegas queso. Hoc enim bene scio me
omnibus placere non posse; neq; desidero, sat
est me posse placere bonis. Vale.

A

ADSIT

ADSIT FAVOR JEHOVÆ!

§. I.

Qvanta mutatio, qvanta difficultas, primam rerum illam divisionem fecuta fit, in iis præsertim, quæ ad sustentationem mortalium pertinenterent, neminem latere puto: Nam jus illud occupationis, integrum amplius non permanxit, nisi in his, quæ nullius adhuc fuere; ea enim naturali ratione occupanti concedebantur. in reliquis vero, quæ jam dudum dominum agnoscunt, nullo modo permitti potuit. Ideoq; ex iis tantum, quæ quis possidebat, aut per divisionem & occupationem, consecutus erat, sibi suisq;, ad victum & amictum necessaria quærere tenebatur. Sed hæc, quoniam vix, ac ne vix quidem, sufficere videbantur, homines jam moratores paulatim facti, ab aliis sibi subsidia petere coacti sunt. Hinc contractuum origo. Quorum, quin primus omnium, se se offerat permutatio, extra omnem dubitationis aleam positum esse puto. Nam omnium doctorum effatum in hoc con-

convenit. Primis enim illis temporibus, quibus usus pecuniæ, vel non existebat, vel rarer adhuc erat; res vero, quæ usui mortalium inservirent, alteri supererant, alteri deerant, difficultatibus illis beneficio permutationis obviam itum est, quod etiamnum plerumq; apud Lapponas, propter raritatem pecuniæ, fieri B. Mem. Joh. Schefferus quondam Professor Upsal: testatur (α) Sed cum non raro contingere posset, ut res quæ permutarentur, haud æqualis essent bonitatis, & difficile videretur æquationem justam invenire; ideoq; ne quis alterius damno locupletaretur, necessum fuit, ex cogitare medium, quod vice rerum esset, & quædam quasi mensura, quæ pro rerum varietate, & posset augeri & minui. (β) Introductus sic est nummi usus, cuius valorem definire summi est imperantis, (γ) atque ita

A 2

con-

(α) *Lapponiæ. C. XIV.* (β) *Wef. Parat. Tit. de cont: Empt: §. 3.* (γ) *Puf. O.H. & C. lib. I. c. 14. §. 9.*

consequenter ad emptionem venditionem deventum. Quem contractum permutatione longè esse utiliorem commodioremq; neminem negaturum existimo. Quem & ego nunc, in quantum Deus vires concederit, & quantum arctum tempus permittere possit, considerare constitui.

§. II.

Est autem nobis *emptio venditio*, *contractus juris gentium*, (δ) *consensu initus*, (ϵ) *quo id agitur, ut pro certa pecunia, rei alicujus Dominium, vel eidem equipollens jus adquiratur*. (?) Dico primo in hac definitione esse *contractum juris gentium*. unde non statim negandum, illum ex jure naturali quoq; produci. Nihil enim frequentius est & utilius, quam ut res, quæ in humanos usus productæ sunt, inter homines communicentur;

con-

(δ) Bern. Sutbolt: *Diss: v: §. 12. Wes. dict. loc. §. 2. (ϵ) Struv. *Synt: jur. Civil. Excer. XXIII. num. 2. Wes. eod: loc.*
 (?) Puf: I. N. & G. lib. v. C. v. §. 2.*

contingere vero s^epe potest , aliquem certa re indigere, neq; reperiri, qui e- andem ei dare velit, neque statim sub promisso **restitutionis** adquiri posse; tunc jus naturæ f^adet, ut pro certo pretio eandem comparare liceat. Et licet sic, a jure naturali non abhorreat hic contractus, vim tamen suam, incrementum & formam , habet a jure gentium , imo nunc ^â jure civili. 2. Dico *consensu initus*: Notum enim est apud Ictos, contractus dividi, in *verbales, reales, literares & consensuales*, quam divisionem Ictum Cajum primum u- surpassem credo, (^η) id quod quoque testatur, Gvilhel: Grot: in principiis suis juris naturalis. (^θ) Ut nihil dicam de prioribus , inter consensuales numerant emptionem venditionem, locationem conductionem, Societatem & mandatum. (^ι) Et quanquam consensuales dicantur; sciendum tamen, illos non penitus excludere res atque

A 3

ver-

(^η) l. 1. §. 1. ff. de Ob. & Act: (^θ) C. XX.
 (^ι) l. 2. ff. dict. tit:

verba; sed dicimus obligationem produci, per consensum, quocunq; modo declaratum: neq; enim adeo necessarium est, in his contractibus intervenire, E. G. Scripturam, ut in reliquis; cum ut dictum est, sufficerit eos, qui negotia gerunt consentire. (n) Hic enim spectanda præcipue est natura eorum, quam habent ex jure, non vero forma, quam accipiunt ex pactis contrahentium. Sic emptio venditio sua naturâ semper solo consensu contrahitur; tunc vero scriptura requiritur, quando contrahentes conveniunt contractum hunc, scripturâ esse stabiliendum. Debet porrò consensus esse liber, non coactus, vel vi aut metu extortus. In quibusdam tamen casibus, imperatur civibus, pro justo pretio vendere. Sic temporibus bellicis, vel ubi caritas annonæ est, in subsidium pauperum, coguntur vendere ditiores frumentum aliaq; victualia.

Sic

(n) §. I. *ibid.*

Sic etiam, ne minuantur reditus regni,
 expressè per edicta regia cautum est,
 ut plures partes habentes in villa cen-
 sitica, in eum suas partes conferant,
 qui maximam habet, Ingen som icke åger
 åth minstone en fierdedeel/ skal understå sigt at
 begidra beboo och brwka den satmina/ vthan efter
 mäts-manna ordon/ och som det bäst ock lämp-
 ligast kan skee/ af den som första rätten vch
 deelen åger/ såta vchlösä sigt: (λ) Aliis
 multis in casibus idem posset ostendi, si
 mei esset instituti de illis agere. b.l. qvare
 remittere volo, ad Ictos, qui hæc accu-
 ratius tradunt. 3. Adstruo pro certa pe-
 cunia: Sunt enim substantialia hujus
 contractus tria, *consensus, pretium & res,*
 quæ interdum mercis nomine venire
 solet; Res autem debet esse certa &
 determinata, adeo ut si in ea erratum
 fuerit, contractus sit nullus. (μ) Hoc-
 que obtinet, licet vel mensurentur res,
 vel numerentur, vel ponderentur, vel
 etiam ad corpus, aut ad certam Spe-

A 4 ciem

(λ) Placat huru alle Statte Heimman stole
 beboes och bebrukas A. 1684. 10. Jun. (μ)
 1. 9. prin. item 11. §. 1. ff. de Cont: Empt.

ciem & quantitatem vendantur. (v) Pretium vero consistere debet in numerata pecunia, nostris reda penningar. (xi) Quamquam C. 8. Jord. &c. quoq; aliarum rerum mentio fiat, quæ vice pecuniæ sint, & in retractu fundi allodialis repudiari nequeant; hoc tamen restrictum puto ad tempora antiquiora, quibus pecuniæ usus, adhuc apud nos, vel ignotus, vel rarus erat. Debet insuper esse verum non simulatum, (o) certum & justum &c. De quibus pluribus agunt Icti. (pi) Simul deniq; atq; in pretiū consensum est, intelligitur contractus hic perfectus. (g) §. III.

Personæ contrahentes sunt emptor & venditor, nostrâ lingua Rioparen eoh Gulljaren; quas necessum est ut neq; ju-
reneq;

(r) Struv. Synt: iur. Civ. Excer: 23: num. XI. ut & passim leg. Spec. (xi) C. 8. Jord. &c. (o) l. 54. ff. de O. & A: 55. b. T. 16. de R. I. ff: (pi) Struv: Dic. loc. Treut: Diff: 28. Vol. 1. Perekz. Tit. 38: num. 15. 16. (g) prin. Inst. b. T.

re neq; lege specialiter emere & vendere prohibeantur. Prohibentur vero contraētum hunc inire. 1. Furiosi: eorum enim emptio venditio est nulla, quia consentire nequeunt, nisi in dilucidis intervallis. (σ) 2. Illi qui adhuc in aliorum sunt potestate, v.g. filius familias, quia propriam bonorum administrationem non habet: (τ) Quod & moribus atq; statutis regni nostri observatur; Ingen må vidh Wondans Barn sisp aiðra (τ) adeo ut contraētus cum illis, non solum nullus sit, sed etiam contrahens ad multam teneatur trium marcarum. 3. Inter tutorem & pupillum emptio venditio licita non est (υ) nisi certis quibusdam in casibus, quibus fieri tamen debet emptio venditio consciis contutoribus. (χ) Idem ferè videre licet ex constitutione.

A 5

S.R.M

(σ) Perez. dict: loc. num. 3. Brun: in l. 2. led. de cont: Empt: (σ) Strub: Synt: dict. loc. (τ) C. 3. 4. Rispb Sil Σ (υ) l. 34. §. fin. ff. b. T. (χ) Brun. in l. 5: cod. ejusd. Tit.

S. R. M. de tutoribus. (ζ) 4. Cum alieno etiam servo prohibetur, ~~Wider~~
~~Hondans~~ hion. (ψ) Item 5. cum ejus uxore, (ω) quod tamen non adeò strictè accipiendum, quasi non patetur suas exceptiones. Sic hodiè videmus uxores, mariti nomine ab alienare posse, mercaturæ vel tabernæ præpositas. Idem de liberis ac servis dicendum, qui rebus vendendis præfecti sunt, til salu satte; (α) Etiam si maritus peregrè profectus fuerit, uxor vero domi manens indiguerit ad viëtum atq; amictum necessariis, adeo ratum atq; firmum erit, quod illa fecit atq; est si maritus fecisset. (β) Specialiter vero prohibentur quædam personæ, emptionem venditionem exercere, ne vel minuantur redditus regni, & præstationes in ejus conservationem facienda.

(ζ) A. 1665. art. 29. (ψ) Sup. allata. cap. Ridib. (ω) ibid. (α) ibid. Stl. Carp. Jurisp. for. part. 2: Const: 15. Def. 19. D. Locc. Syn: Jur. Diff. 15. Quest. 1. (β) Cap. 28. Jordb/ 281

dæ. Sic nobilibus aliisq; interdictum est, cum rusticis censiticis contrahere, bonaq; immobilia censitica, ab illis emere aut permutare. quod gravi pœna cautum, adeò, ut contra faciens, non solum damnum inde acceptum refundere teneatur, cum partis acquisitæ amissione; Sed & furti pœnæ subjiciatnr, & ad officio remo- veatur. (γ) Vel ne perniciosum ur- bibus mercimonium exerceatur, & ut inter plebejos facilius sit emendi vendendiq; commercium; quare itidem nobilioribus natalibus, & honorum luce conspicuis, patrimonioq; ditioribus interdicta passim legitur mercatu- ra. (δ) Necessum itaq; est, ut qui con- tractum hunc inituri sunt, non solum consentire possint, & bona sua admi- nistrare atq; alienare; Sed etiam, ne ulla vel generali vel speciali lege pro- hibeantur. Possunt vero alienare non tantum

(γ) Cap. 30. Kongb/L. Placat om̄ Skatte Hem- mans förminskande A.1673.2. Maij.(δ) Struv. sup. alleg. loc. nunc. iv.

tantum, qui sunt rerum suarum domini, per se ipsos, sed quoq; per alias personas. Sic dominus, per suum mandatarium recte vendere dicitur. Opus tamen est jure nostro, ut mandatarius, Domini literas de translatione fundi emptori tradat. (ε) Eſſent & adhuc plurimæ circumſtantiaæ, circa conditio- nem personarum ab alienantium conſiderandæ, ſed eas omnes recensere ar- etum vetat tempus.

§. IV.

Ut in superiori paragrapho dictum erat, de illis personis, quæ vendere poſſunt vel non poſſunt; Si choc agen- dum judico, de rebus, quæ venire que- unt vel minus. *Omnium autem rerum, quas quis habere, vel poſſidere, vel persequi potest, venditio recte fit; quas vero natura, vel gentium jus, vel mores civitatis, commercio exuerunt, earum nulla est venditio.* (ζ) Prohibentur proinde vendi res Sacrae atq; publicæ. *Qui enim nesciens loca fa- era*

(ε) C. 15. Jordb. II. (ζ) l. 34 §. 1. ff. b. t.

era, vel religiosa, vel publica, pro privatis
 comparavit: licet emptio non teneat: Ex em-
 pto tamen, adversus venditorem experietur:
 ut consequatur, quod inter fuit ejus, ne de-
 ciperetur. (n) Inconveniens enim esse
 videtur, eas res vendere, quæ facris u-
 sibus destinatæ sunt, atq; in emolumen-
 tum & ornatum templorum con-
 stitutæ. Ut enim boni viri est, Deum
 ardenter & constanter amare; Ita eti-
 am ejus esse videtur, eas res, quæ in ho-
 norem altissimi numinis, datæ vel fa-
 ctæ sunt, conservare atq; omni studio
 incumbere, ut augeantur potius, quam
 minuantur, & abalienentur. Quod si
 vero aliqua ratio earundem, præser-
 tim rerum immobilium, abalienatio-
 nem urgeat, eaq; in melius non fuerit
 facta, habet ecclesia, sive ejus patronus
 potestatem, revocandi, non minus ac
 minorenis major factus, venditionem.
 (g) Sic homo natus ad colendam quasi
 societatem, ejus bona promovere, non
 vero interitum quærere debet; quod
 tamen

(n) l. 52. §. 1. ibid. (g) cap. 20. egnas Østg. I.

tamen fieri videtur, ab illis in primis, qui bonis publicis præsunt eaque pro lubitu vendunt, vel alia quacunq; ratione bono communi inutilia reddunt. Sed ut dicitur, nullam esse regulam quæ non admittat limitationem, ita & hæc suis gaudent exceptionibus. Nam necessitate summa cogente, Majestatem posse reipublicæ atq; coronæ bona vendere arbitramur; donare vero & hypothecæ obligare, secundum jurâ nostra non aliter conceditur, quam ut successor ea recipere, potestatem habeat. (i) Quamquam dicendum videatur, potius summæ Majestati, pro bono publico, illimitatam debere esse de his disponendi facultatem. Liberi præterea hominis, nulla est venditio. (ii) Si vero quis in fraudem emptoris, se venundari passus sit, maximæ capitatis diminutioni subjicitur. (iii) Nostri tamen regni statutis & moribus obser-

vari

(i) cap. 4. Rongb. II. Et declar. Ord. Greg. confir. Anno 1682. (ii) l. 70. ff. b. t. (iii) §. I. Inst. de cap. dim.

vari videm⁹, nullam hominis emptionē
esse; Qvoniam servitus illa quæ olim
etiam apud nos, in usuerat, jam dudum
desiit. Inde & apud nos vetitum ho-
mines vendere & emere. Hafwi ingen
Krisnan madher wald Krisnan aih sällia/
(μ) ob hanc rationem, quam legisla-
tor addit ihy aih ta Kriſter war salder/ tha
lōſte Kriſter alla Krisna. Qvamvis illa
Christi redemptio, non de civili, sed
spirituali intelligenda sit, ut recte mo-
net beatus Loccen. (ν) Domos etiam,
ex singulari dispositione Romanorum
ut deſtruuerentur, vendere non licebat,
ne ruinis deformaretur aspectus civi-
tatis. (ξ) Neque res litigiosæ (ο) nec,
ipsæ lites, niſi secundum legibus præ-
scriptam formam, vendi vele mi potu-
erunt, quod & colligi potest ex jure
Svecano esse illicitum. (π) Res ta-
men alienas recte vendi posſe scimus
ex jure Rom. quamquam hoc domino i-

psi

(μ) Cap. 3. Riorch. Upl. (ν) Syn. jur. Diff.
3. num. 14. (ξ) l. 52. ff. b. t. (π) 29. 14.
Rongv. II. Stl.

psi non præjudicet (e) Peculiariter vero notandum, maritum, juxta statuta hujus regni, uxoris suæ bona allodia lia, vendere non posse, neque illam mariti, nisi certis in casibus, necessitate scilicet exigente. (σ) Possunt autem vendi illæ res, quæ adhuc non existunt, eæq; quarum eventus est incertus, ut jaetus retis, cuius emptio valet, etiamsi nihil capiatur piscium; damnum enim & commodum heic emptoris est. (ς) Et hæc pro ratione instituti, de rebus quæ venire possunt, vel non, satis dicta sunt.

§.V.

Cæterum, ut supra sub finem §.2. dictum fuit, censetur perfectus hic contractus, statim atque de pretio, inter emptorem & venditorem convenerit, & res certa sit; in rebus vero, qvæ numero, pondere atque mensura constant, non prius qvam ad pensæ, ad-

mensæ,

(e) l. 28. ff. b. t. (σ) cap. 27. Jordb II.
Et Rolamb. obs. Jur. lib. 3. cap. 3. Obs. 7.
(ς) l. 8. §. 1. ff. b. t.

tnensæ & adnumeratæ sint, perfecta censetur emptio: (r) Nam quamdiu de rei qualitate & quantitate non constat, imperfectus est hic contractus. De ejus perfectione, quæ afferit Vir illustris, & longe eruditissimus Dn. Puffendorf, non possum quin adscribam: *Nobis inquit ante omnia hoc distinguendum videtur, inter ipsum contractum & ejus executionem.* Ipse contractus perfectus erit, ubi pure super merce & pretio fuerit consensum, citra aliquam conditionem, quæ obligationem suspendat, & si nihil si additum, ex quo intelligatur pœnitentiae incumbere. Executio autem contractus in hoc consistit, ut emptor actu tradat pretium, venditor mercem. (v) Antiquitus apud nostros, ad perfectionem emptionis, plurima requirebantur, si non omnia tanquam substantialia, at tamen ut accidentalia. Necessarii omnium primo fuere, incognita adhuc, vel rariore scriptura, in rei mobilis præci-

B

pue

(r) Wef. Sapius alleg. loc. num. X. (v)
De J. N. & G. l. s. c. 5.

pue emptione, testes, qui de re emenda testimonium ferrent. som wittnade et ther tiðp giordes. (φ) qui etiam, si de re deinceps disputatio oriri posset, iuramento suo confirmarent, legitime illam emptam fuisse. Deinde media-tores win, vel etiam mästare adesse o-portebat, qui rem æstimarent, pretiumq; moderarentur & de evictione & titulo, si opus esset, caverent: Thå skall win wirding warda/ (χ) Item och wärde att ther råttsångit åhr/ som han wingade honom. (ψ) Hos vero necessum erat, esse viros, non solum bonæ fidei, & sui juris; sed etiam, qui familiam haberent in eo territorio, ubi emeretur; Then som win skall wara/ han skall wara hool-faster man/ och inländske i thy landet tiðper aiers: (ω) Præterea etiam arrha dabatur, sastepåning adeo ut in quacunq; re, exceptis vilissimi pretii, illa adhiberetur, qua non data, contractus revocari atq; rescindi poterat, licet

testes

(φ) Cap. v. Tiuf. III. (χ) C. 6. Winsordb. Ørsgl. (ψ) v. Tiuf. III. (ω) ibid.

testes adfuerint: somber en fäste penning at
 varit aher gisrande / ëhn tho ahe wîne wero
 midher ihet këp. (α) Mentionem arithæ
 jus quoq; Rom. facit, sed, quo tamen
 obtinuit, sicut & moribus nostris nunc
 fit, ut ea non interveniente, nihilomi-
 nus contractus stare posset. (β) Re-
 quirebatur porrò olim manuum com-
 plexus, Handslag / quo facto tum de-
 dum, res legitiime intelligebatur empta:
 Ægar Hædom är jammantatit / varit och in-
 gat / ta är taglita këp / (γ) quod & ho-
 die observari videmus in emptione
 contrahenda, licet non semper, nam
 de necessitate non est. Adjiebantur
 & olim, cum contractus non fieret in
 publico mercatu, dies experientiae;
 præsertim si animal quoddam vivum e-
 meretur, antiquis fâstimerat / dicti, ex-
 inde nî fallor, quod intra certas dies
 experiri posset emens, an res esset bo-
 na, nec ne; ex quo hodie retinetur
 quod vulgo dicitur; At man må fråsia om

B 2

det

(α) cap. i. Këpb. Stil. (β) l. 35. ff. b. T.
 in prin. (γ) cap. v. Einfb. II.

dicit dicit gott. Intra illum terminum, qui ratione distantiae inter domicilia contrahentium varie dabatur, si non placeret res, esset inempta, si vero placebat, & dein post effluxum spatium concessum, reperiaretur in illa vitium, esset tunc emptoris. (d) Hæc observata fuere præcipue in mobiliū abalienatione. Circa acquisitionem autem rerū immobilium, maiores nostri, longe circumspectiores fuere, ad evitandam fraudem. Omnem itaque clandestinam prohibitam voluerem emptionem; neque aliter ratam statuere talium rerum emptionem nisi publice & in judicio fieret. Quare non semel sed ter fundum vel terram abalienandam, in judicio publicari curarunt; idq; non tantum subditi, sed etiam rex observare tenebatur; quanquam ei peculiare præ cœteris privilegium concessum esset; Empturus enim enim terram, eum ejusq; comitatum , tribus

ad

Cöns. stock. 5. lib. UpL.

ad convivium mensis excipere debuit, tum vero rex e terra abalienanda, particulam sumebat, eamque insinum emptoris excutiebat, in signum simul totam tradi: At tamen, si venditionis eum pœniteret, prius quam utrumque e domo pedem extulisset, fas fuit rescindere contractum: Nu
will Konunger åher taka medan han är innan
ihre Skula / thåc åhr wäldi Konungs / (•) Si vero utrumque pedem eliminasset, tunc emptori dabatur facultas probandi, wäldh och n idz ord legitimè esse terram sibi abalienatam. Circa abalienationem autem bonorum immobilium privatorum, publicatio tria quoque observabatur, alias tamen plane modus vel ritus abalienationis erat. adessent enim viri duodecim possessionati, qui in LL. dicuntur fasta firmatores, exinde, quod contractum hunc validarent, atque confirmarent (ζ) Astantes tunc extendebant pallium

B3

em-

(i) Act. i. Egnasal. Østgl (ζ) Stiern. p.m. 234.

emptoris, in quod venditor terræ quid
conciebat, cum solenni formula, quam
habemus expressam in cap. 10. Jordb. II.
his verbis: affhender migh iordb mina etc.
Præterea etiam baculum adhibebant,
quem 12. illi firmatores tagerent, quo in-
dicaretur, contractum esse perfectum.
Omnibus ita rite peractis, pœnitentiæ
amplius non erat locus, nisi sub gravissi-
ma pœna. De qva, & reliquis, quæ
persequi prohibemur, videri potest
Stiernh. in de jure Sveonum Gotho-
rumque vetusto lib. 2. c. 5. & passim
leges antiquæ. Quorum omnium,
cum publicatione nostra & terræ ex-
cussione, cognitionem habere viden-
tur qvandā, quæ LL. Hebræorum circa
abalienationem cauentur, (7) ubi post
publicationem in porta factam, ter-
ram abalienatus calceum detrahe-
ret, emptoriq; daret.

§. VI.

Hodiernis vero nostris legibus, per-
fecta censetur emptio venditio immo-
bilium

(7) lib. Ruth. c. 4. 27. & seqq.

bilium , qvando denunciatæ, statæ & publicatæ sunt. Qvod tamen de omnibus non dicendum, sed saltem de hæreditariis. Illa enim bona immobilia quæ sibi quis acquifierat alia ratione, ~~afingē iord~~⁽⁹⁾ non necesse eſt, ut publicentur, cū de illis poffessori libera ſit diſponēdi facultas permiffa (10) Illa autem publicatio, bonorū imobiliū hæreditariorum, fieri ter debet in judicio, in eum præſertim finem, ut qui jure gaudent protimifeos, ſciant bona illa venalia eſſe, potestatemq; habeant ea retrahendi. Iura quidem Rom. ignorant jus hoc retractus , qvanq; antiquitus & apud Romanos in uſu fuiffe, videre li- ceat, & colligere, ex conſtitutionibus imperatorum Valent. Theod. & Archad: quibus cautum, ut quisque bona ſua, cujcuq; ej demum placet, etiam extraneo, vendere poſſet, quod etiam in imperio Rom. ger. hodieq; durat;

(11) An vero in foro Saxonico obſer-

B 4

vetur

(9) c.9.iordb.ll. (10) Carp.jur.for part.ll.cōſt.
xxxI.Def.1.Brun.inl.14.cod.de Cont.Emp.

vetur, dubitare prohibet Carpzov:⁽ⁿ⁾ Dicitur porro *jus retractus nobis exinde, quod cognati, jure sanguinis ad se, trabant fundum aut terram alterius alienandam.* () Unde apparet, quod res, quæ in jure hoc protimiseos locum habebit, esse debeat immobilis, vel saltem ejus cōditionis, & hæreditaria; Retrahaere autem possunt proximi agnati vel cognati, Fädernis fränder fäddernis gårda och Mäddernis fränder Mäddernis gårda. () Ita tamen, ut qui proximior est juxta ordinem hæredum, efficer Arstahli i jus habeat redimendi, & præferatur remotioribus. () Modus vero ab alienandi bona, protimiseos jure munita, hisce præcipue in requisitis consistit.

¶ Ter legitime denuncianda est, ut supra patuit, res, in judicio, () quo non facto, & re alii venditâ, venditio est nulla, si tempestive impugnetur^(o)

(n) Carpz. dict. loco. () Locc. syn. jur. Diff: 22. §. 3. () c. 2. Jordb. II. Carpz. dict. loc. def. IV. () c. 6. 11. ibid. () Carpz. dict: los. const. 22. cap. I. Jordb. Up. 1.

gnetur; (o) & secundum jura nostra mul-
cta insuper trium marcarū coērcetur.
(π) 2. offerenda est agnatis vel cog-
natis proximis: (e) Observandum ta-
men hic Jure Saxon. obtinere, ut, si
cognatus proximus vel agnatus, fa-
cta denunciatione, renunciet semel ju-
ri protimiseos, aut dicat se emere
nolle, ad retrahendum ulterius non
admitti. (σ) quod & nostro jure re-
ceptum est. (ς) 3 a parte agnati vel co-
gnati requiritur, ut retrahere eorum
cupiens, tam magnum pretium offe-
rat, quam vel alius obtulerit, vel etiam
boni viri æstimaverint. (τ) Boni viri æ-
stimaverint inquam: quia si dolosè, &
defraudandi causa licitator quis subor-
natus, vel sponte adveniens, majus

B5

æquo

(o) Carpz. eod. loc. def. XII. (π) c. 4. 3. Jordb. II.
Sgl. Upl. eod. Tit. c. 1. §. 3. Østgl. Egnas 3 item 14.
Wesm. Tit. 2. Helf. eod. 1. Dahle lag. bnyb. § 2.
(e) c. 1. Jordb. Sgl. (σ) Carpz. dict. loco const.
32. def. 1. (ς) cap. 1. Jordb. Upl. (τ) Carpz.
dict. loc. const. seq. Def. 1. Brun. in l. 14. cod. de
cont. emp. num. 6. cap. 1. Jordb. Sgl.

æquo pretium obtulerit, non propinquus cogendus est, pro iniquo retrahere. (v) Quod quoq; colligi potest ex iuris Uplandici c: I. §. I. Jordb. Nu somber och biuder vård fore byrd fina innan threæ Tings daga/ then swarar som sätta will; Wile en gifwa som annor biuder/ i stikum vårdbröm som iagh torf/ tha iather iak tif iord i byrd t. ya: Oldi figher hin/ iak will gifwa vård och pänninga: Dömis/ tha iord i byrd och pennigar i tata händer/ än han will en vidh tata som jord wil sätta ecc. 4. Requiritur ut bene obseruetur tempus, intra quod retrahere liceat: Jure Saxon: statuitur, quod retractus, intra annum, quo comprehenditur ultima hora ac dies, nostris, innan natt och iamlanga fieri debeat, adeo ut, qui omiserit illud tempus, moræ purgationem proferre non possit, nec amplius audiatur. (φ) Tempus retrahendi jure nostro provinciali post publicationem trinam præscriptum, est annale inter præsentes, fidan hafvi byrda mån dag, næ och åhr the iord liðpa/ conve-

(v) Carpz. ibid. def. 2 (φ) Carpz. ibid. const. 23. def. 2. G's.

& convenit in eo cum jure Sax. quod si non redimant intra illud tempus, thå hafwi han våld sälja hwem han will the jord och åghin aldreli byrdamän å the jordå sidan tsbla. (x) Jure vero municipali, conceditur tantum 14. dierum spatium; innan siohton daga af ihen samma dag han ther weca sic; (ψ) De jure veroprovinciali absentibus, virginibus, impuberibus, trium annorum temp⁹ indultum est, quod numerandum, ab illo tempore, quo vel absens redierit, vel virgo nupserit vel impubes ad maturam ætatem pervenerit. (ω) Jus autem municipale concedit his annum & sex hebdomadas. (α) 5. Requisitum est, ut retrahere cupiens sibi non alii retrahat, ipsamq; rem retractam inhabitare velit. (β) 6. requisitum in eo consistit, ut retrahens, curet contractum literis confirmari, medh faste bref (γ) Plura hujus juris requisita, quæ ipsum abali-

(x) cap. 2. Jordb. II (ψ) 2. ibid. S. I.
 (ω) 18: ibid. II (α) cap. 2. ibid. S. II. II.
 (β) 5. ibid. (γ) 6. ibid. S. 10. II.

ab alienantem, qua retrahentem, vide-
ri possunt apud juris Svecani D. D.
(d) qui fusius hæc omnia tradunt.
Antequam vero claudam hunc §. il-
lud mihi admonendum videtur, si
perfectus erit hic contractus, rem in-
tegram atque illæsam tradi emptori
oportere, & insuper venditorem evi-
tionem præstare; sicut contra empto-
ri incumbit, de pretio & numis cave-
re, sicut. råde den iord som hona sålde och hemu-
le then wård som köpte. (e) Si vero condi-
tionalis hæc fuerit venditio, tum de-
mum perfecta censetur, quando imple-
ta sit conditio. (f) §.VII.

Finis emptionis venditionis evidens
atque perspicuis est, ut nempe, *necessarie
res, inter homines communicentur, & ut,
interveniente nummo difficultatibus permu-
tationum occurratur.* (g) Finis autem,
juris

(d) *Rol: Obs. lib. 3. cap. 3. D. Loc. syn. jur.
Diff: 22. Claud. Kloes lagf. spegl lib. 3. c. 6.*
(e) *cap. 2. Jordb II. 7. & Puf. f. N. & G.
lib. V. c. D. §. 5. (f) l. 7. prin. ff. b. T. (g) Ve-
samb. ad Tit. ff. de cont. empt. §. xi.*

*juris retractus introducti, videtur esse
conservatio familiarum & bonorum heredita-
tiorum.*

§.VIII.

Propter conservationem & com-
modum potissimum emporiorum, &
reditus regni amplificationem, regio-
natim & pagatim apud nos emere
atque vendere prohibetur, quod tamen
qua ratione procedat, paucis ex jure
nostro, atque statutis regni, deduce-
re placet. Prohibetur autem omnis
illegitima *καὶ χωρας* facta venditio,
änd;kiöp/ adeo quidem, ut vendor res
suas venales, emptor vero pecuni-
am, amittat, ihy bryter någon emot *thenne*
Artikel/ han skall hafta förbrukit sic god; ihy
then andra sine penningar os och Staden.
(θ) Hocque; tam severe prohibitum, ut
ne quidem cum debita sunt exigenda,
in transcurso liceat in provinciis mer-
cari. Nam hoc concesso, magnum
sub illo prætextu facile emporiis præ-
judicium foret. Itaque & salubriter
credi-

(θ) Röv hand. Ord. Anno 1617. art. 13.

creditoribus hæc facultas est adempta;
 & juste cautum, ut contra faciens, ad
 mulctam teneatur centum thalerorum.
 ( ) Interdicitur etiam rusticis præ-
 fertim Alandiæ & Finlandiæ , emere
 ex vicinis, & in parœciis, vel in terri-
 toriis, in eum finem, ut cum rebus em-
 ptis navigent in emporia, ibiq; easdem
 res abalienent; sicut, vice versa, res in
 emporiis emptas, non licet in provin-
 ciis venum exponere. ( ) Si vero
 cui volupe sit, in provinciis merca-
 turam excercere, testatur experientia
 quotidiana, illud indultu proximæ ci-
 vitatis fieri, ubi prius jus civitatis si-
 bi aquirat necesse est, & civitatis one-
 ribus se se subjiciat. Quanquam talem
 concessionem nec utilem esse, nec fre-
 quenter fieri arbitramur. Hæc tamen o-
 mnia ita sunt intelligenda, ut privile-
 gia mercatoribus civitatum quarun-
 dam concessa, quorum vigore certo
 tempore ipsis licet, vel in aliis civitatib⁹,
 vel

( ) *ibid. art. 12.* ( ) *ibid. art. 7. edict. Reg. Christi-
 stine. 1650. 31. Oct.*

vel in provinciis, res suas venales exponere, hinc excipientur. Id quod etiam de rusticorum emptionibus venditionibus invicem factis capiendum.

§. IX.

Heic haud incommodē, ni fallor, quæri potest, si quis idem duobus vendat, uter horum præferendus sit? Contra tui huic valde contrariari scimus dolum atque fraudem, adeo ut, si dolus vel fraus subsit, contractus hic rescindi possit. Ideoque omnem dolum à se abesse præstare venditor debet, qui non tantum in eo est, qui fallendi causa, obscure loquitur, sed etiam qui insidiosè dissimulat.

(λ) Putamus autem pro solutio[n]e hujs[us] quæstionis facere, quod vulgo dici solet: *Tempore qui prior est, potiore[m] esse jure.* Jus sane Rom. atque Svec. in eo conveniunt, ita, ut qui prius contrahit, possessor sit, *Si duobus eandem rem separatim vendiderim, ea possesso, quæ utramq[ue] venditionem præcesserit, s[ecundu]m priorē emptori, cui ē tradita sit, proficit;*

(λ) L. 43. ff. de cont.empt.

dicitur in jure Rom. (μ) in jure vero Svecano; och then som förra fidepte/gunge til fideptet/ cap. 14 fidepb. Ssl. Ubi præterea subijcitur venditor talis, pœnae trium marcarum tripartiendarum. quæ pœna & illum manet, qui se immiscet alterius emptioni. (ν) magna sane priscais temporibus mulcta, ut colligi potest ex cap. 3. Jordb. &c Fusius hanc eandem quæstionem explanat Nobil. Puf: (ξ) ad quem B. L. remitto.

§. X.

Ubi res tradita non est, disputari solet, ad quem pertineat periculum atque commodum rei venditæ. Per periculum intelligimus casum fortuitum, vel si tota, sive ex parte pereat res, sive injuste ab alio abrepta sit: ($\circ$) Jure Rom. patet quidem periculum atque commodum licet res

non

(μ) L. 6. ff. de divers. temp: præsc. L. 15. cod. de rei vind. (ν) 14. Riedpb. Ssl. (ξ) J. N. S. G. lib. 5. 6. 5. §. 5. ($\circ$) Struv: lib. 18. 7. 6. n. 55.

non tradita sit, emptoris esse (π) Jure
 Sax: idem observatur. (ϱ) Nob. Puf: do-
 cētē sane atq; nervose, in quæstionis hu-
 jus decisionem distinguit: *Utrum mora
 quæ inter contractum perfectum, & traditio-
 nem intercedit, sit necessaria ad rem in loco si-
 stendam, aut ex mora venditoris proveniat,
 an vero per emptorem steterit, quo minus ipse
 rem non traditam possideat.* (σ) Qvod si ex
 mora venditoris atq; culpa res interie-
 rit, emptori perire non posse patet; nam
 quod distulerat venditor traditionem
 rei, & dominum emptorem non fece-
 rat, prout conventum erat, damnum
 inde resultans ipse sentire, & pretium
 si traditū sit, emptori reddere debet: (ς)
 Ast ubi emptor in mora fuerit, æqvum
 quoq; est, ej⁹ fieri periculo, si incommo-
 dum aliquod inde eveniat; ideoq; non

C modo

(π) §. cum autem. Inst. b. t. Brun. in lib. I.
 Cod. de Per. & com. Ves: ibid. Perez. ibid Struv.
 alleg. loc. num. seq. (ϱ) Carpz. Jurisp. for. p.
 2. cap. 26. Def. 20. (σ) J.N. & G.l.s.c.s. §. 3.
 (ς) Carpz. cit. loc. Def. 25. Perez. lib. IV.
 Tit. 48. cod. 18.

modo adversus venditorem ad id, quod interest, agere nequit; sed & pretium si adhuc solutum non sit, solvere tenetur. Si vero conditionalis fuerit venditio, qua de re & antea dictum, V. G. Si conventum sit, in scriptura contractum esse perficiendum, venditio illa, ante intervenientem scripturam perfecta esse nequit, quo casu periculum venditionis est. (τ) Sic si res admittienda vel adpendenda intra præfixum admissionis, vel ad pensionis terminum intereat, emptori haud interit. Ast si terminus elapsus sit, tunc indicare, vendorum emptori ut tollat, debet; si emptor in mora sit, sibi adscribet damnum. (ν) Quid autem moribus patriæ obtineat, videri potest, ex D. D. Scriptis, non enim adeo expresse quid statutum in jure nostro, hoc in casu minimi me vidisse, præter illud quod per bonam argumentationem, quodammodo huc applicari posse videtur, ut

nem-

(τ) Wef. lib. 18. Tit. 6. Carpz. dict. loc. Def. 21.

(ν) Wef. eod. loc. n. 8.

nempe ad eum **damnum** pertineat, cuius culpa interierat res. **E**olkin försju-meise ther han kunde och måtte bättre wachta vihan stada (Φ) **U**bi vero contra quis extra culpam est, ad nullam refusionem tenetur, **juxta vulgare illud:** förr ty at ey dger man annars bruch giälda/ ther han en-te upbat eller wulte. (χ) item eller aff col-kin wåda som man ey kan föresee eller wachta förr än stada stier. (ψ) **Q**ui majorem de-siderat harum cognitionem, adire po-test observations Rålamb. item Clau-dii Kloos Lagharenhees **Spegel.**

§. XI.

Huic Contractui varia præterea ad-jici solent pacta, inter alia sunt, **Jure Rom. proditæ, in diem addictio, & lex Commissoria.** Quomodo in diem addi-ctio fiat, Jctus Paulus demonstrat his verbis: *Ille fundus centum esto tibi emptus, nisi quis intra Kälendas Januarias proxi-mas meliorem conditionem fecerit, quo res à*

C 2

Domi-

C. 35. Wygb. 11. (χ) 23. Dröp medh milia.
11. (ψ) Wygb. sup.

Domino abeat. (ω) Videmus ergo in diem addictionem hanc esse, quando scilicet conventum, ut liceat venditori meliorem expectare ab alio conditionem: quod si vero aliis majus premium intra illum terminum non obtulerit, rem esse emptoris. Fit vero addictionis duabus modis vel *pure*, vel *conditionate*. Illo modo, quo hoc actum est, ut perfecta quidem emptio sit, sed quæ sub conditione meliore scil. resolvatur: **Hoc** autem, quo fit, ut perficiatur tum demum emptio, nisi melior conditio offeratur. (α) Priori casu periculum ad emptorem pertinet; posteriori casu pendet emptio, & meliore oblata conditione, nulla unquam facta censetur. Sed hujus contractus quoniam leges nostras non scio meminisse, & usu parum frequentatur, inutile esse puto, pluribus de illo differere.

§. XII.

Lege autem Commissoria id agitur,

(ω) *l. 1. ff. de in diem additione.* (α) *l. 2. ibid.*

ut si intra certum tempus, pretium non solvatur, res sit inempta. (β) Potest vero emptor statim ac hoc modo contrahitur Dominium nancisci, & fructus interim percipere suosq; facere; Nam pure & non sub conditione, intelligitur contractum, dominiumq; translatum, quanquam sub conditio-
ne resolvatur emptio. Ast si pretium non offertur intra præscriptum tempus
redit ad venditorem Dominium. De
lege hac Commissoria videri possunt
Tit. ff. de leg. Com: & Brunemannus,
Struvius, Perezius, Wesenbecius aliiq;
ad illum addatur etiam Pufendorfius
loco supra citato.

§. XIII.

Est quoq; de retrovendendo pactum
apud Ictos, proditum, quod ita comparatum est, ut emptor teneatur re-
stituere rem, si offerat venditor pre-
tium, vel intra certum tempus, vel
quandocunq; ei libuerit; vel etiam si

C 3

emptor

(β) l. 2. ff. de leg. Com. l. 4. Cod. de pact.
inter empt. & vend.

emptor eandem rem abalienare velit,
venditori prius eam offerat.

§. XIV.

Hactenus actum est, quomodo contrahatur, jam uno verbo dicendum videtur, quomodo rescindatur hic contractus. Rescinditur autem 1. mutuo contrahentium dissensu; Uno vero invito, alter discedere a contractu nequit. 2. Vi pactorum adjectorum, quibus forte conventum, ut aliquando dissolvatur. 3. Si dolus vel fraus intervenierit, quo casu legibus nostris caveatur de refusione damni: *Gifvi honom mārdh åther som ti sp̄t hafde och hafwe sielfver flārd fina.* (γ) Rescinditur quoque si metum, causam contractui dedisse probari possit. (δ) Præter has sunt & aliæ causæ, quas recensere, nunc supersedeo.

§. XV.

Ex hoc deniq; contractu, promanat actio mutua, emptoris nimirum & ven-

(γ) C. 2. RIBB. 4. (δ) I. I. 58. Cod. de rescind. vend.

& venditoris, utrinq; directa & principalis. Actio ex empto, datur emptori & ejus hæredibus, aduersus venditorem & ejus hæredes, ad consequendam rem emptam, cum fructibus, post venditionem perceptis, & omnibus accessionibus. Actio vero ex vendito, venditori & ejus hæredibus, aduersus emptorem, cum suis hæredibus competit, ad obtainendum pretium Videantur Tit. ff. lib. 19. (ε) Oldendorpius (ζ) & Häersolte. (η) Fateor quidem plura posse, & debuisse huic tractatui merito addi, ut mensuram aliqualem speciminis Academici implere posset; Sed æquissimus lector, & imbecillitati ac viribus tum ætatis, tum ingenii mei, & temporis brevitati, qua uti coactus sum, aliisq; impedimentis facile, ut spero dabit veniam, si non omnia, ea qua par fuit accuratione elaborata offendat.

SOLI DEO GLORIA.

(ε) Tit. I. (ζ) Progymnasm. Action. forens. Class. 4. Act. I. (η) Adversas. Action. part. 3. Act. 32.

*Ad Virum Juvenem Dn. JOH. KOCK,
Amicum per dilectum.*

Princeps Philosophorum Aristoteles, magnum certe profert discrimen, inter doctos & indoctos, quasi inter viventes & mortuos, qui corporum modo vita, & externis tantum oculis fruuntur: Verum hos longo intervallo mihi videntur relinquere illi, quibus nihil adeo cordi est & curae, quam ut in studiorum suorum cursu, ad doctrina & eruditionis fastigium, erit tantur, quo dignius & praelarius in rebus humanis nihil esse puto: Eruditio enim est, que mentem perficit, judicium format, adolescentiam alit, senectutem oblectat, secundas res ornat, solatum praebet & ubi vis terrarum nos committatur. Tamen non pauci inveniuntur, qui in laudabili consequendae eruditionis proposito, tarditatem ostendunt. & titulo & praelari nominis appellatione, abusi: Qui inter grassationes & pocula in lustris & ganeis, ut aves inescando deceptae, etatem agunt nullam publicorum temporum varietatem ante oculos ponentes. Hi mors minime tuo ingenio pereximie KOCK conveniunt, cum iam exanlatis laboribus vigiliis & lucubrationibus

tionsibus, operam dedisti ut finem fructumq;
dulcem molestiis his superatis, reportares.
Insigne enim documentum Disputatio hæc,
tua exhibet, cum tam egregiam materiam
ventilandam proponere ausus sis. Etenim
sola hæc fama perennis, quæ virtutis &
bonarum artium studiis comparatur, &
propriae hominis sunt opes, quæ non furto
eripi, non incendio absumi, neq; naufragio
absorberi possunt, quæ pectore & animi scri-
nio non arca conduntur. Tandem hoc ad-
dam, ut diu felix, Deo, Regi & Patriæ vi-
das, ex animo opto voveoq;, qui

Peregrinii Dn. Exercitii hujus Aca-
demici Auctori & Respondenti,
infignes in studiis progressus
gratulor

G. Lenonberg.

Peregrinie Dn. RESPONDENS,
Amice singularis,

Quantum concepi gaudium, dum in amplis-
simum disputandi campum descensurum Te
audirem, nec lingua exprimere, nec levi peni-
cillo adumbrare possum: cum adhuc Juvenis,
ingenii Tui fætum, sistendo publico eruditorum
examina disputationem altioris indaginis, eniti

D. studeas;

studeas: nempe, quod didicere senes molitur
Juvenis, ostendens vel hoc nomine, non ocio in-
erti, non lenociniis cupiditatum optimam vi-
tae partem Te perdidisse, sed eruditio solidæ,
laudabilem impendiſſe operam. Deus Ter opti-
mus maximus ut successum omni tuo proposito
largiri non deditatus est, sic quoque huic
tuo conatu benedicere velit, ex imis cordis a-
nimis, recessibus voveo. Gratulationem quam-
vis merito Tibi deberem, intima tamen ami-
citia ac animorum nostrorum conjunctio ean-
dem a me plane exposcit, cum aliter non possim,
quin letitiam ex secundis Tuis rebus perceptam,
aliquomodo significem. Tibi itaque impense gra-
tulor, eoque magis, quod fortunæ etiam bonis
instructus, solam sectaris honestatem. Multi
autem tam stupidi ac insani sunt, ut tempo-
re maxime opportuno ab his tam egregius ex-
ercitiis, opibus tamen maxime pollentes, tam
quam abhorreant, dulcem falso opinantes vi-
tam, que in obscuris lucifugarum latibulis
delitescere gaudeat. Tu autem viam, quam
bonis auspiciis ingressus es emetiri perge. Sic
divina afflidente gratia, studia Tua dignam
habitura sint mercedem, vergantque in glori-
am Dei, patriæ emolumentum, Tuorum gau-
dium Tuamque ipsius utilitatem. Quod Tibi
adprecatur.

animo integerrimo
FRIDERICUS von Preuß.

Peregrinie Dn. K O C K
AmiceConjunctissime

Fædissimum vitiorum omnium est inimicitia, res cœlo & hominibus ingrata, unde calamitates & funera serpunt ipsa odii contagione longius, piorum omnium offenditur animus, impiorum dicaces lingvæ exacuuntur circæo furoris poculo agitatæ. Jacent virtutes, silet honestas, blasphemæ loquuntur, Suffeni instar luminum gloriabantur, gladiatores impune debacebantur, insidiantur cavillatores, effrenata libido grassatur, calcatur justitia, animis mætore oppressis, languet pietas, quasi sic oporteat fieri, sic jubeat criminum mater impietas. At optimum Civilis vitæ inventum amicitia, sine qua nec familiæ stare possunt, nec regna. Pone mihi terrarum marisq; potentissimum mortaliū in apice totius gloriae, pone si vis inter sidera sine amicis, in divitiis inopiam, inter honores solitudinem, inter voluptates tædia experietur. Quo structura fortunæ operosior est, eo plus amicis nititur, qvos probos sincerosq; legere prudentiæ est, nancisci felicitatis. Stupebant olim gentes ad charitatem, capiebantur admiratione virtutis, qui nondum noverant fidem: nihil humile nihil profanum ab ea mente expectabant, quæ se fraterno amor i devovisser. Memini Peregrinie

D N.

DN. KOCK l^aetitiam Tuam de studiorum meorum qualiūcunq; progressu, sinceram adclamationem votivamq; gratulationem , animi fidei invictæ indicia tanto certiora, quanto te præstisti fideliores: quæ si sicco pede præterirem ingratius in bene merentem essem, amicum, morum similitudine, integritate vitæ communibusq; studiis, quæ reddere solent devinctissimos, satis comprobatum. Itaque de gratitudinis quodam vel levi arguento mecum cæpi volutare, opportunam nactus occasionem, dum Te prorsus egregiam dissertationem, qua ipsa, erectum Tuum animum limatumque judicium ad majora aptum, prodis, sub incudem misisse comperi: cuius in laudes merito excurrerem, nisi Tuam ipsius modestiam perspectam haberem: gratus etiam est, qui vult tantum, nec habet hujus voluntatis suæ ullum alium quam se testem. Interrim Tibi ex animo gratulor, simulq; voveo, ut macte isto ingenio, macte virtute quam optimis auspiciis ortus es, telam Palladiam feliciter pertexere pergas. Sic Tibi semita patebit per temporarii sacrarium honoris, in templum æternæ felicitatis. Vale.

*Gratulabundus adposuit
T. Addictiss.*

JOH. FORTHELIUS.

